

75 jaar vrijheid...

75 jaar vrede! - Haart Aktief

Op 30 maart 1945 werd de Haart bevrijd.

Als we dit al weten, dan weten de meesten van ons dit alleen van horen vertellen.

Op 5 mei 1945 werd in hotel 'De Wereld' in Wageningen de capitulatiebespreking tussen de geallieerden en de Duitse troepen gevoerd.

Dat weten we nog van de geschiedenisles en omdat we ieder jaar op 5 mei Bevrijdingsdag mogen vieren. Maar verder weten de meesten van ons niet zo veel van de oorlog 1940-1945 en zeker niet over 1914-1918, omdat veel van ons dit niet hebben meegemaakt.

En wat een geluk, dat we dat niet hebben meegemaakt. Dat we nu, in 2020, mogen vieren dat we 75 jaar in vrijheid mogen leven. Vrijheid in de breedste zin van het woord. Dat betekent echter niet, dat we alles wat toen gebeurd is, maar moeten vergeten. Een stuk historie, onze geschiedenis. De geschiedenis heeft bepaald, dat we nu onze vrijheid mogen 'vieren'.

Deze geschiedenis is gelukkig door een aantal 'ervaringsdeskundigen' opgeschreven. Hierdoor blijven, wanneer straks de generatie die de oorlog heeft meegemaakt niet meer bij ons is, deze verhalen en deze geschiedenis leven. Een van hen was Henk Krosenbrink. Hij was schrijver van streekromans, boeken over de taal, geschiedenis en cultuur van de Achterhoek. Maar ook schreef hij hoorspelen en toneel/openluchtspelen. Stichting Haart Aktief* heeft zes openluchtspelen, geschreven door Henk Krosenbrink, opgevoerd.

In 1995 werd het eerste openluchtspel 'Het beloofde land' opgevoerd bij boerderij Haartmans. 'Het beloofde land' was gebaseerd op een door Krosenbrink geschreven streekroman met dezelfde titel. Het verhaal speelt zich af in onze streek, omstreeks 1850.

De tegenstelling tussen de 'scholte' en de 'pachters' komt hier goed naar voren. Wanneer er dan ook nog een geheime liefde ontstaat tussen een 'pachtersvrouw' en een zoon van de 'scholte' wordt deze tegenstelling alleen maar duidelijker.

Vier jaar later, in 1999, werd op dezelfde locatie het openluchtspel 'De Kozakken komt' opgevoerd. Het verhaal speelt zich af in de periode 1810-1813, toen Nederland onder direct bestuur van de Fransen stond. Er moeten goederen worden geleverd, mensen duiken onder en er zijn verraders. Het verhaal van 'De Kozakken komt' loopt parallel aan dat van Krosenbrink's roman 'Hindersken'.

In 2003 werd het openluchtspel **'Indiëgangers'** opgevoerd. Het speelt in de tijd van juni 1947 tot juli 1953. De tijd dat veel Nederlandse jongens naar Indië moesten om hun dienstplicht te vervullen. Enkelingen gingen vrijwillig, omdat ze vonden dat dat móest. Na ongeveer twee jaar in de tropen keerden de meesten terug en paktten hun leven weer op. Als of er 'niets' gebeurd was. Het is min of meer een verzwegen periode geworden door zowel de politiek als door de soldaten zelf. Het toneelstuk is gebaseerd op het boek *'Wij, de jongens overzee'*

'De Moffenmeid' was het volgende openluchtspel, dat op de Haart in 2007 werd opgevoerd. Door de titel werd de landelijke pers gehaald. De commotie om de titel was niet voorzien en maakte het allemaal groter dan verwacht. Regisseur Geert Vreeman zei daarover: 'Wij, als bestuur en spelers, hebben er geen moeite mee. Omdat onze bedoelingen met dit stuk goudeerlijk zijn. Wij vertellen een stukje geschiedenis met een menselijke kant'. Het thema van dit verhaal is de vraag: in hoeverre het zwart-wit denken van toen, over 'goed' en 'fout', terecht was. Het stuk speelt in de tijd van maart 1945 tot en met de zomer van 1948. Het gaat over de naweeën van de turbulente oorlogstijd.

In 2011 werd **'t Jöddenkind'** als openluchtspel opgevoerd bij boerderij Haartmans. Weer een oorlogsverhaal, dat zich afspeelt in de tijd tussen de zomer van 1939 tot juni 1945. Het vertelt over een Joodse vluchteling, die met haar dochttertje over de grens is gesmokkeld. Wanneer ze door de smokkelaar in de steek wordt gelaten, laat ze haar dochttertje achter bij de boerderij om zélf haar eerder gevluchte man in Amsterdam te zoeken. De dochter wordt als lid van de boerenfamilie beschouwd. Tijdens de oorlog maakt ze alles mee: onderduikers, een razzia, verraad en zo meer. In juni 1945, wanneer de oorlog voorbij is, komt de moeder terug om haar dochter te halen. Nu moet de dochter kiezen, voor haar moeder óf voor de familie waar ze de hele oorlog kind in huis was. Een probleem, waarmee meer kinderen uit die periode worstelden.

In 2015, het jaar dat we mochten 'vieren' dat we 70 jaar bevrijd waren, werd nóg een keer een oorlogsverhaal opgevoerd: **'De Deserteur'**. Bernhard ten Brinck, zoon van een niet-genaturaliseerd Rijksduitser, is getrouwd met Alie. Ze wonen op de boerderij bij haar ouders. Hij werkt bij de PGEM, waar ze hem niet kunnen missen, totdat hij een oproep krijgt om zijn dienstplicht in het Duitse leger te vervullen. Hij duikt onder op de boerderij. Er wordt volop naar hem gezocht. Het gaat goed, totdat de dienstmeid onder bedreiging de schuilplaats verradt. Deze wordt in brand gestoken. Iedereen is ervan overtuigd dat Bernhard dit niet heeft overleefd. Gelukkig was het hem gelukt te vluchten, en alles lijkt goed te komen. Tot in maart 1945 de bevrijding komt. Een groepje van de Nederlandse Binnelandse Strijdkrachten zien hem als een Duitse soldaat, als volksvijand, en willen hem inrekenen. Wanneer doe je het goed in de ogen van al die anderen?

In 2019 verplaatsten we ons naar het jaar 1956, tien jaar vooruit in de geschiedenis, met: **'Zonder reuring, gin veuruutgang'**. Tien jaar na de oorlog, de tijd van de wederopbouw en ontwikkeling op alle gebied. Geen overheersing meer door een andere natie, maar nog wel de machtsstrijd binnen families en tussen generaties. Over uiteenlopende inzichten en ideeën. Wie beslist, en wie wordt ge-ácht te gehoorzamen?

Zeven keer een openluchtspel over onze geschiedenis. Over oorlog en verraad, over macht en onderdrukking. Maar óók over: verbondenheid en liefde. Het is goed, dat we onze geschiedenis kénnen. En het is geweldig mooi, dat we nu 75 jaar vrijheid mogen vieren; een zeer kostbaar gegeven, waar we met z'n allen héél zuinig op moeten zijn.

Laten we samen de vrijheid 'vieren' en bewaren!

*Stichting 'Haart Aktief' is in 1995 gevormd door de toneelverenigingen 'Ons Genoegen' en 'Plato'. Ondertussen zijn deze verenigingen samengesmolten tot toneelvereniging 'De Haort'. Zeven keer is er met succes een openluchtspel opgevoerd bij boerderij 'Haartmans'.